

BÖLÜM 24

KÜRESEL SALGININ TEDARİK ZİNCİRLERİNE VE TÜRKİYE SEBZE-MEYVE SEKTÖRÜNE ETKİLERİ

Gülşen Serap ÇEKEROL¹
Özer COŞMAN²

GİRİŞ

COVID-19 Pandemisi ve Dünya

21. yüzyılın ilk çeyreğinde dünya beş önemli pandemi ile uğraşmak zorunda kalmıştır. H1N1 salgını (2009), Ebola salgını (2014), 2016 yılında görülen Zika hastalığı ve son olarak 2019-2020 tarihli COVID-19 salgın hastalığı Dünya Sağlık Örgütü tarafından kayıtlara geçen pandemiler olarak karşımıza çıkmaktadır.

Koronavirüs hastalığı SARS-COV2 virüs ailesinden gelen, potansiyel olarak ölümcül sonuçlanabilen ve 2020 yılında küresel bir sağlık sorununa sebep olan bir pandemi olarak nitelendirilmektedir. Çin Halk Cumhuriyeti'nin Wuhan şehrinde deniz ürünlerinin satıldığı bir pazarda ortaya çıktığı düşünülen virüs, çok yüksek miktarlarda insana enfekte olduğu bildirilmekte ve enfekte sayılarının gün geçtikçe arttığı görülmektedir. Koronavirüsün (COVID-19) insandan insana bulaşmasının, özellikle dünya genelindeki toplumların çok hızlı bir şekilde etkilerini görmesine neden olduğunun temel sebebi olarak gösterilmektedir (Rothan ve Byrareddy,2020, s.1). 2019 Aralık ayında ilk vakaların rapor edilmesi ile birlikte COVID-19 virüsü aylar içerisinde bütün dünyaya çok hızlı bir şekilde yayılmış ve dünyadaki bütün canlılar olumsuz ve olumlu etkilerini yaşamaya başlamışlardır (Du Toit, 2020, s.123).

Zatürre benzeri bu hastalık özellikle yüksek ateş, solumada zorluk, şiddetli öksürük ve akciğerlerde ağrı ile kendini göstermektedir. Özellikle kronik hastalıkları (diyabet, akciğer, kanser, hipertansiyon ve karaciğer hastaları) bulunan kişilerde ölüm riskini arttırdığı görülmektedir (www.who.int, 2020).

COVID-19 hastalığının insan sağlığı üzerindeki yıkıcı etkilerinin yanında küresel ekonomiye de etkileri ağır olmuş ve etkileri halen devam etmektedir. Bir

¹ Prof. Dr., Gülşen Serap ÇEKEROL, Eskişehir Teknik Üniversitesi, Yönetim ve Organizasyon Bölümü
gscekerol@eskisehir.edu.tr

² Öğr. Gör. Dr., Özer COŞMAN, Akdeniz Üniversitesi, Yönetim ve Organizasyon Bölümü İşletme Yönetimi
ozercosman@akdeniz.edu.tr

SONUÇ

Pandeminin etkilerinin azaltmak amacıyla işletmelere verilen devlet destekleri yukarıda belirtilmiştir.

Sonuç olarak, COVID-19 pandemisinin dünyada ekonomik ve sosyal olarak büyük etkileri görülmektedir. İşletmelerin üretim için gerekli hammaddeye ulaşamadığı, hammaddeye sahip olan işletmelerin iş gücü açığı yaşadığı, üretimi gerçekleştirebilen işletmelerin ise dağıtımını gerçekleştiremediği, dağıtım yapabilen işletmelerin ise tüketici beklentilerini karşılayamadığı ve tüketici davranışlarındaki değişimden dolayı da ürünlere ulaşımın zorlaştığı görülmüştür. Tedarik zincirinin küresel ekonomi içerisindeki bütün paydaşları bu pandemiden olumsuz etkilenmiş, işletmelerin birincil amaçları olan kâr elde edebilme hedefi büyük oranda azalmıştır. Ancak Türkiye sebze-meyve sektörü üretim ve ihracat rakamlarındaki artışlara baktığımızda COVID-19 virüsünün sektöre olumlu etkileri görülmektedir.

KAYNAKLAR

- Du Toit, A. (2020). Outbreak of a novel coronavirus. *Nature Reviews Microbiology*, 18(3), 123-123.
- Duran, M. S., & Acar, M (2020). Bir Virüsün Dünyaya Ettikleri: COVID-19 Pandemisinin Makroekonomik Etkileri. *International Journal of Social and Economic Sciences*, 10(1), 54-67.
- Mollenkopf, D. A., Ozanne, L. K., & Stolze, H. J. (2020). A transformative supply chain response to COVID-19. *Journal of Service Management*.
- Nicola, M., Alsafi, Z., Sohrabi, C., Kerwan, A., Al-Jabir, A., Iosifidis, C., ... & Agha, R. (2020). The socio-economic implications of the coronavirus pandemic (COVID19): A review. *International journal of surgery* (London, England), 78, 185.
- Rothan, H. A., & Byrareddy, S. N. (2020). The epidemiology and pathogenesis of coronavirus disease (COVID-19) outbreak. *Journal of autoimmunity*, 102433.
- Seifert, R. W., & Markoff, R. (2020). Digesting the shocks: how supply chains are adapting to the COVID-19 lockdowns. *IMD*.
- Tanne, J. H., Hayasaki, E., Zastrow, M., Pulla, P., Smith, P., & Rada, A. G. (2020). COVID-19: how doctors and healthcare systems are tackling coronavirus worldwide. *Bmj*, 368.

İNTERNET KAYNAKLARI

- [1] www.ft.com (Erişim Tarihi: 2020)
- [2] www.haver.com (Erişim Tarihi: 2021)
- [3] www.ibm.com (Erişim Tarihi: 2021)
- [4] www.imd.org (Erişim Tarihi: 2021)
- [5] www.oecworld.com (Erişim Tarihi: 2021)
- [6] www.pwc.com.tr (Erişim Tarihi: 2021)
- [7] www.tarimorman.gov.tr (Erişim Tarihi: 2020)
- [8] www.thinktech.stm.com.tr (Erişim Tarihi: 2020)
- [9] www.tim.org.tr (Erişim Tarihi: 2020)
- [10] www.weforum.org (Erişim Tarihi: 2020)
- [11] www.who.int (Erişim Tarihi: 2020)
- [12] www.worldbank.org (Erişim Tarihi: 2020)